

Generale Synode 19-20 april 2024

Toelichting bij de kerkordewijzigingen in *tweede lezing*

Vooraf

Hierna treft u van de vijf kerkordewijzigingen in tweede lezing de toelichting aan die in 2023 met de kerkenraden is gedeeld. Ze geven in het kort weer wat de achtergrond en inhoud van iedere kerkordewijziging is.

1. Samenstelling ambtelijke vergaderingen

De Romeinse artikelen (genummerd van I tot en met XIX) van de kerkorde bevatten de zogenoemde grondleggende bepalingen. Deze worden uitgewerkt in de ordinanties en generale regelingen. In artikel VI-3 van de Romeinse artikelen wordt beschreven hoe de **ambtelijke vergaderingen** worden samengesteld: de kerkenraden, de klassicale vergaderingen en de generale synode. In november 2022 heeft de generale synode ingestemd met het toevoegen van twee vertegenwoordigers vanuit het categoriaal pastoraat aan de generale synode. In de voorbereiding van de ordinantiewijziging die daarvoor nodig was, gaf het Generale College voor de Kerkorde (GCKO) aan dat deze wijziging een zekere spanning oplevert met artikel VI-3 van de kerkorde, omdat daarin staat dat de generale synode wordt gevormd door ambtsdragers afgevaardigd door de klassicale vergaderingen en de afgevaardigden van de evangelisch-lutherse synode. Het GCKO gaf daarbij aan dat deze afwijking op zich geen beletsel zou moeten zijn om de wijziging aan te nemen, omdat de kerkorde wel meer afwijkingen kent van die basisregels uit artikel VI-3.

Om de beschreven spanning tussen artikel VI-3 en de bestaande uitzonderingen (vastgelegd in verschillende ordinanties) op te lossen, heeft het GCKO aan de generale synode voorgesteld om artikel VI-3 aan te passen, en wel op een simpele manier: **de samenstelling van alle genoemde ambtelijke vergaderingen wordt voortaan geregeld in de ordinanties**. De synode heeft hiermee in eerste lezing ingestemd.

2. Beëindiging dienstverband bij justitiepastoraat

Dit voorstel betreft de mogelijkheid om de bijzondere opdracht van een geestelijk verzorger in het justitiepastoraat te beëindigen wanneer deze niet langer als 'ambtenaar bij Justitie' kan functioneren. Op dit moment is dat namelijk niet goed geregeld. Bij een dergelijke beëindiging van het dienstverband van een geestelijk verzorger staat niet zijn/haar functioneren als predikant of kerkelijk werker van de kerk ter discussie. Deze wijziging betreft een korte aanvulling op ordinantie 3-24-4.

3. Beroepen over kerkgrenzen heen”

“Beroepen over kerkgrenzen heen” betreft een correctie op de bestaande regelingen over het toelaten van predikanten die overkomen van andere kerken respectievelijk predikanten van onze kerk die juist de overstap maken naar een ander kerkverband. Het gaat in feite om een aantal tekstuele correcties, die geen directe gevolgen hebben voor het handelen van de kerk of de predikanten die het betreft. De gedacht achter de wijziging heeft echter wel te maken met het standpunt van de Protestantse Kerk over het ambt van predikant. Het gaat om het volgende:

Volgens de huidige tekst van de kerkorde legt een predikant het ambt (in de kerk) neer zodra hij of zij niet langer lid is van de kerk, ook al zet de predikant het ambt in een andere kerk voort. (De predikant wordt **ontheven** uit het ambt.) En een predikant die overkomt uit een andere kerkgemeenschap wordt **toegelaten** tot het ambt (in onze kerk), ook al is het een voortzetting van het ambt dat in de andere kerkgemeenschap wordt uitgeoefend. Volgens het Generale College voor de Kerkorde is het juist om niet te spreken over **onthefing** van en **toelating** tot, maar over het **niet meer predikant zijn** van de kerk en het **toelaten als predikant** van de kerk. Het argument hiervoor is dat bij de genoemde overgangen het ambt van de betreffende predikant niet in het geding is.

Dit inzicht leidt tot aanpassing van drie ordinanties:

- Ord. 3-26: toevoeging nieuw lid 5 (dat gaat over het niet meer predikant zijn van de kerk van predikanten die overgaan naar een ander kerkverband)
- Ord. 13-13: de werking van artikel 1 wordt beperkt tot proponenten (“zij die tot het ambt van predikant zijn toegelaten”).
- Aan Ord. 14 wordt een nieuw artikel (5a) toegevoegd, waarin de overkomst van predikanten wordt geregeld afkomstig van kerken waarmee geen afspraken zijn gemaakt over het wederzijds beroepbaar stellen van predikanten. Dit artikel regelt ook de situatie van predikanten die ooit de Protestantse Kerk verlieten voor een andere kerk en terug willen keren.

4. Veilige kerk

De Protestantse Kerk wil een veilige kerk zijn. De generale synode heeft daarom in november 2022 aan het Generale College voor de Kerkorde (GCKO) gevraagd voorstellen te doen voor twee regelingen:

- een regeling voor het aanstellen van vertrouwenspersonen
- een regeling die de verplichting inhoudt dat in de gemeenten van de kerk predikanten, kerkelijk werkers en ook vrijwilligers / ambtsdragers die met kwetsbare mensen werk of een leidinggevende taak hebben, een Verklaring omtrent het gedrag overleggen (VOG).

In de generale synode van 22 april 2023 is hierover een aantal besluiten genomen. Centraal daarin staat een nieuwe **generale regeling 16, Veilige gemeente**. In artikel 1 van deze generale regeling wordt het uitgangspunt voor kerkenraden geformuleerd:

“De kerkenraad stimuleert het gesprek in de gemeente om gezamenlijk zorg te dragen voor een klimaat waarin ieder zich veilig kan voelen.”

De rest van de generale regeling 16 beschrijft hoe een kerkenraad dat dient te doen:

- artikel 2 gaat over de Verklaring omtrent het verdrag (VOG)
- artikel 3 gaat over het aanstellen van vertrouwenspersonen.

De synode heeft deze regeling op 22 april 2023 vastgesteld, maar ook bepaald dat de regeling pas in werking kan treden nadat kerkenraden en classicale vergaderingen hun mening hebben kunnen geven over de ordinantiewijzigingen die nodig zijn als verankering van de nieuwe generale regeling 16.

5. Interclassicaal college voor het opzicht

De Protestantse Kerk wil een veilige kerk zijn. Daarvoor is onder meer nodig dat bij mogelijk tuchtwaardig gedrag van ambtsdragers er de mogelijkheid is dat gedrag voor te leggen aan een daarvoor toegerust college voor het opzicht. De generale synode heeft in november 2022 in eerste lezing besloten voor zaken van (mogelijk) seksueel misbruik in pastorale relaties (SMPR) een **interclassicaal college voor het opzicht** in te stellen (dat dan voor alle aan de orde zijnde zaken in de Protestantse Kerk het opzichtcollege is). De instelling van een dergelijk college geeft de mogelijkheid om de beschikbare deskundigheid rond SMPR zoveel mogelijk te bundelen.

De door het Generale College voor de Kerkorde (GCKO) voorgelegde regeling omvat:

- een aanvulling van ordinantie 10-7-2; hierin wordt geregeld dat SMPR-zaken behandeld dienen te worden door het interclassicaal college voor het opzicht
- een aanvulling van ordinantie 10-8; hierin wordt geregeld hoe het interclassicaal college voor het opzicht wordt samengesteld.